

U 824 har signerats av *Asmundr*. Av flera skäl är det emellertid svårt att föreställa sig, att denna signatur åsyftar den berömde och utomordentligt skicklige runristaren Åsmund Kåreson. Huggningstekniken är en helt annan; ristningslinjerna äro ojämnna, platta och påfallande osäkert huggna. Runformer och ornamentik avvika på ett ganska iögonenfallande sätt från de ristningar, där Åsmund har satt ut sitt namn. Att Brate (i *Svenska runristare*) utan reservation upptager U 824 bland av Åsmund Kåreson signerade ristningar beror säkerligen på att Brate icke har undersökt originalet. Nu finnas emellertid i inskriften också drag, som påminna om den berömde runristaren. Sådana drag äro t. ex. skrivningen **pinabtia**, **osmuntritsi**, där man finner den för Åsmund Kåreson utmärkande egenheten att låta samma runa utgöra sista runan i ett ord och första runan i det följande. Man kan därför ej frigöra sig ifrån tanken, att Åsmund har skisserat inskriften, och att den sedan har färdigställts av någon annan, betydligt mindre framstående ristare. Det kan i detta sammanhang förtjäna att nämnas, att Åsmund i icke mindre än sex fall har arbetat tillsammans med en annan, namngiven ristare. Jfr dock U 847.

I Liljegrens *Run-urkunder* (1833) upptages utan läsning en runsten från Holms kyrkogård »V. sidan» (L 757). Uppgiften har hämtats från Peringskiölds *Monumenta* I (28), där man bl. a. finner följande anteckning: »Wästra Kyrkiog. fragm.» Troligen grundar sig uppgiften på en oriktig upplysning.

En sten, som ligger på kyrkogården S om kyrkan, har förmodats vara denna sten. Sålunda anse E. Hellman och A. Karlén (i *Fornminnesinventeringen* år 1927, ATA), att denna sten möjligen är L 757. Stenen saknar emellertid ristning; se S. B. F. Jansson, *Runinskriftsinventering i Uppsala län* 1949 (ATA).

825. Gymminge, Holms sn.

Pl. 126.

Litteratur: B 628, L 758. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 4, bl. 86; O. Gumælius och C. W. Paykull, Några ord till upplysning om bladet »Sigtuna» (1865), s. 54; UFT h. 1 (1871), s. 40; S. H. Adlersparre, Omkring Sigurdsstenarna (i: *Personhistorisk Tidskrift* 18, 1916), s. 3, 9; E. Hellman och A. Karlén, *Fornminnesinventering i Holms socken* år 1927 (ATA); G. Hallström, Skrivelse till Riksantikvarien den 28/5 1928 (ATA).

Äldre avbildning: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 628).

Runstenen står rest på en flat berghäll, 500 m. NV om Ölsta, 25 m. V om en mindre väg, som från Lurbo leder i östlig riktning över åkrarna och gårderna till Gymminge, där den viker av åt S, ned mot Sjö. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Sigtuna».

I *Ransakningarna* 1667—84 meddelas följande: »Uthi Gymminge Giärdet widh Wägen, ståår een Steen medh Runske Bookstäfwer skrifwin, något nedersuncken uthi Jorden.»¹ — På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes bläckanteckningen »Gymminge Holms Sochn» (B 628: »Gymminge»; L 758: »Gymminge»). — I beskrivningen till Geologiska bladet »Sigtuna» anges stenens plats vara »vid Wallby backe, O. om Lurbo». Egendomligt nog har Dybeck ej känt till stenen, vilket förklarar antagandet i *UFT*, att »den sannolikt ej finnes qvar.» I Hellmans och Karléns fornminnesinventering år 1927 förväxlas denna sten med U 827. Uppgifterna där åsyfta U 825, vilket redan framgår av platsangivningen: »I korsningen av vägen Lurbo—Gymminge o. en åkerväg förbi Ölsta, 500 m. NNV Ölsta... Stenen tydligen flyttad från en backe 300—400 m. åt SV.» Vid detta tillfälle låg stenen »med framsidan upp». Året därpå (1928) rapporterades U 825 som nyfunnen. G. Hallström skrev då till Riksantikvarien: »Under tjänsteresa i annat ärende till Sjö i Holms socken, Upland, den 22 maj erhöill jag upplysning om en runsten, som ej torde vara tidigare noterad i A. T. A. Vid besök på platsen fann jag en runsten, som var

¹ Om andra fornminnen på Gymminge meddelar samma källa: »Uppå Gymingebacken, ofwan byn, äro een stoor hoop medh ringlagde Rundelar, och een Steen som widh them synes upp uthur Jorden, men inge Bookstäfwer kan på den merckias.»

Fig. 287. U 825. Gymminge, Holms sn. Efter B 628.

synnerligen illa medfaren. Åtskilligt synes fattas av densamma samt hela ristningssidan starkt nött och otydlig. Dimensionerna äro $1,3 \times 0,8$ — $0,83 \times 0,4$ m. Den ligger med skriftsidan uppåt i den sydvästra vinkeln av vägsjärningen Ölstå—Sundet och Lurbo—Sjöo slott. Dess läge är endast ett par hundra meter norr om Valby backe, där enligt Dybeck skulle finnas en runsten . . . Stenen vid korsvägen har ett helt annat utseende än den av Dybeck avbildade.¹ Jag avtalade per telefon med rektor Kjersén på Vik att låta rengöra och granska stenen, för att av dess innehåll någon ledning möjligen skulle kunna ernås rörande stenens ursprungliga plats (alltså om där talas om en bro t. ex.) Om så icke kan ske, avtalade jag med överste Banér . . . att stenen skulle resas på en av oss utsedd plats på en liten åkerholme ett hundratal meter åt SO utefter vägen till Lurbo.» På den föreslagna platsen stod runstenen vid runskriftsinventeringen i Uppsala län år 1941.

Röd granit med vita inslag. Höjd 1,30 m., bredd 0,84 m. Ristningsytan är svårt vittrad. Linjerna grunda, delvis osäkra.

Inskrift:

kuln . . . let · rapa - . . . k - - k - - ytr - - un . . . in · hulmkr suathafpi - -

5 10 15 20 25 30 35 40

. . . let . . . æftir(?) sun sinn Holmgæir(?). Svarthauðir . . .

. . . lät . . . efter(?) sin son Holmger. Svarthövde . . .

Till läsningen: I 4 n sitter bst högt. Mellan 4 n och 5 i finnas inga säkra runspår. 6 e förefaller att vara säkert. 9 a är otydligt. Runan 12 gör snarast intryck av att vara ett t, med bst endast t. v. om hst. Därefter finnas inga säkra spår av ristning före 13 k. Av r. 14 återstår ett kort stycke nedtill. Av r. 15, 17 och 18 återstå hst; 18 har möjligen varit a. I r. 22 är ett stycke av hst bevarat; möjligen s. Mellanrummet mellan 24 n och 25 i har givit ett knappt ut-

¹ Den av Dybeck avbildade stenen är U 827. Gymmingestenen (U 825) har förbigåtts av Dybeck.

rymme åt en runa. Runorna 42 och 43 stå utanför slingan. De ha möjligen varit **u** och **k**. — B 628; **kuln · let repa thkii · ftr · ytr · ainin · hulmkr suathao** — Den sista runan tecknas som ett vänt **r**.

Inskriften är genom vittring synnerligen svårläst, varför varje suppleringsförsök måste göras med försiktighet.

Runföljden 1—4 **kuln** har utgjort ett namn eller åtminstone största delen av ett namn; vilket detta har varit är ovisst. — 19—21 **ytr** återger troligen prepositionen *aftir*.

De två namnen i inskriftens slut förefalla jämförelsevis säkra. Om *Holmgæirr* se U 210 (och U 837), om *Svarthauði* U 52 och U 457.

826. Mysinge, Mosunda, Holms sn.

Litteratur: B 627, L 759. J. Bureus, Fa 6 s. 89 n:r 210 (Bureus' egen uppteckning), s. 135 n:r 4 (Axehiell), Fa 5 n:r 204, Fa 1 s. 50; J. Rhezelius, Fa 10: 1 n:r 83; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 87; UFT h. 1 (1871), s. 41.

Avbildningar: J. Rhezelius, teckning (i Fa 10: 1); J. Leitz, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 627).

Den nu försvunna runstenen stod enligt Bureus (Fa 6): »Sunnan Holms kyrkia hos vägen»; Axehiell (Fa 6): »Mysings gärde, Öster från byn» (Fa 5: »Sunnan Holms kyrkia Mysinge»). Rhezelius: »Holm Sochn. Vthi Mysinge giärde.» — I *Ransakningarna* 1667—84 finnas följande uppgifter om runstenen: »Mitt på Mosunda Giärdet widh vägen ståår Luuta een Runsteen,

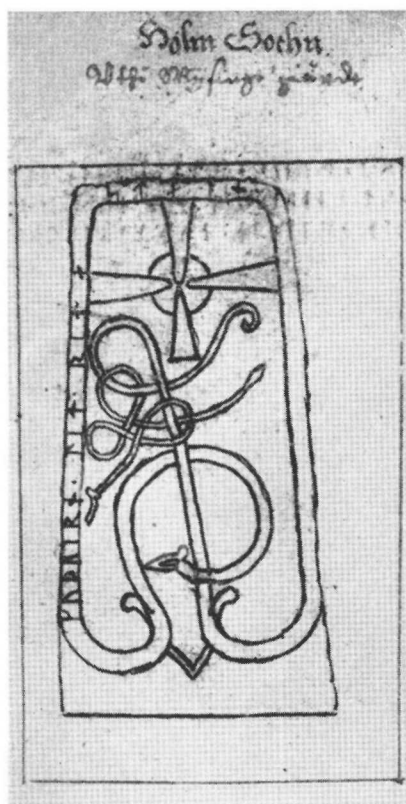

Fig. 288. U 826. Mysinge, Mosunda, Holms sn. Efter teckning av Rhezelius.

Fig. 289. U 826. Mysinge, Mosunda, Holms sn. Efter B 627.